

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата юридичних наук, заслуженого юриста України Кібеця Віктора Олександровича – на дисертаційне дослідження Гальонкіна Сергія Анатолійовича «Адміністративно-правове забезпечення апеляційного провадження в Україні», подане на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Об'єктивне та неупереджене здійснення правосуддя передбачає забезпечення незалежності судів та створення необхідних умов для їх діяльності. Особлива роль у виконанні цих завдань належить нормам адміністративного права, внаслідок впливу яких суди не тільки отримують статус суб'єкта цієї галузі права, а стають учасниками адміністративно-правових відносин, які є невід'ємною складовою діяльності органів держави, в тому числі і судів. На сьогоднішній день в діяльності судів, у тому числі тих, які реалізують апеляційні провадження, існує низка невирішених правових та організаційних проблем, переважна більшість з яких пов'язана із поступовим становленням системи судоустрою в Україні. Сказане стосується необхідності оптимізації структури судів, покращення порядку реалізації адміністративних процедур, що мають місце в їх роботі, удосконалення їх взаємодії як між собою, так і з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування та громадськістю. Більш ефективним повинен бути контроль за діяльністю судів. Необхідно переглянути завдання, функції та компетенцію судів, деталізувати їх повноваження у сфері публічно-правових відносин. Виконання вищенаведених та багатьох інших завдань неможливе без посилення юридичних гарантій забезпечення діяльності судів, удосконалення організаційних форм та методів їх професійної діяльності та суб'єктів адміністративно-правового забезпечення їх роботи. У зв'язку з цим виникає необхідність чіткого визначення змісту та особливостей адміністративно-правового забезпечення апеляційного провадження в Україні, як важливої частини управлінського процесу. Таким чином, необхідність удосконалення адміністративних засад діяльності судів апеляційної інстанції в Україні, наявність прогалин у відповідному правовому

регулюванні та відсутність предметних досліджень цих проблем обумовлюють актуальність обраної теми.

Дисертаційне дослідження виконане в межах основних положень Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015 – 2020 роки, затвердженої Указом Президента України від 20 травня 2015 р. № 276/2015, Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016 – 2020 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 р., Пріоритетних напрямів наукових досліджень Університету сучасних знань на 2017 – 2022 рр. (протокол Вченої ради Університету сучасних знань № 3 від 08.12.2016).

Надане на рецензування дисертаційне дослідження є першою фундаментальною та комплексною роботою, присвяченою визначенню особливостей адміністративно-правового забезпечення апеляційного провадження в Україні, а також виробленню пропозицій щодо їх покращення. Високий ступінь обґрунтованості результатів дослідження зумовлений досить раціональною та внутрішньо узгодженою структурою дисертаційної роботи. Здобувач використав численні праці фахівців у галузі філософії, соціології, управління, теорії та історії права, адміністративного права та процесу, конституційного права, кримінального права та інших галузевих правових наук. Нормативно-правовою основою роботи є Конституція України, міжнародні нормативно-правові акти, ратифіковані у встановленому законом порядку, чинні законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти, що закріплюють адміністративно-правові засади забезпечення апеляційного провадження в Україні.

Інформаційну та емпіричну основу дисертації становлять узагальнення практики діяльності апеляційних судів України, довідкові видання, статистичні матеріали. У ході підготовки дисертації автором використано власний досвід роботи в судовій системі.

Мета дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на підставі узагальнення наукових праць учених, аналізу чинного законодавства та проектів

нормативно-правових актів визначити сутність та особливості адміністративно-правового забезпечення апеляційного провадження в Україні та окреслити напрямки вдосконалення адміністративного законодавства, що його регулює.

Об'єкт та предмет дослідження сформульовані вдало і відповідають вимогам МОН України.

Методологічною основою дослідження стали сучасні загальні та спеціальні методи наукового пізнання. Їх застосування обумовлене системним підходом, що дало дисертанту можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту і юридичної форми.

Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. Чітко виражений теоретичний підхід, зокрема, вдало розроблені дефініції, класифікації і критерії дозволили автору аргументовано визначити власну позицію щодо багатьох дискусійних проблем адміністративно-правового забезпечення апеляційного провадження в Україні.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є однією з перших спроб комплексно, на підставі узагальнення наукових праць учених, аналізу чинного законодавства та проектів нормативно-правових актів визначити сутність та особливості адміністративно-правового забезпечення апеляційного провадження в Україні та окреслити напрямки його вдосконалення. В результаті дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачем. Зокрема дисертантом уперше визначено поняття «адміністративно-правового забезпечення апеляційного провадження в Україні» як механізму, що виражає регламентовану нормами адміністративної галузі права діяльність органів державної влади в процесі виконання ними своїх владно-розпорядчих та організаційно-управлінських повноважень, в межах якої здійснюється використання спеціальних засобів, методів, прийомів, заходів та способів, направлених на упорядкування та регулювання суспільних відносин у сфері функціонування інституту апеляційного провадження (с. 19-20).

Крім того, на особливу увагу заслуговують такі результати дослідження:

- висновок про те, що в рамках адміністративно-правового забезпечення апеляційного провадження адміністративно-правова охорона — це комплекс спеціальних адміністративних засобів, заходів, прийомів і способів правового впливу, який направлено на забезпечення безпеки правовідносин інституту апеляційного провадження від порушень, а захист — також система методів і засобів правового впливу, але використовуваних вже після порушень легального режиму правовідносин інституту апеляційного провадження та направлених на його відновлення, притягнення винних осіб до відповідальності, застосування до них адміністративних стягнень (с. 57);

- думка здобувача про те, що фундаментом адміністративно-правового забезпечення апеляційного провадження безпосередньо є наступні правові принципи: системності, забезпеченості, комплексності, превенції, пріоритету завдань та мети апеляційного провадження, вичерпного використання усіх засобів і методів впливу, принцип відповідальності держави та принцип відкритості, плановості, об'єктивності та неупередженості нагляду (с. 65);

- запропоноване здобувачем визначення поняття «апеляційне провадження», під яким запропоновано розуміти інститут процесуальної галузі правової системи нашої держави, тобто сукупність правових норм, які регулюють суспільні відносини в сфері діяльності судів апеляційної інстанції з приводу виконання ними своїх повноважень у розрізі перегляду судових рішень судів першої інстанції та видання на основі цього власної правової позиції, яка виражається у прийнятті нового судового рішення, поверненні справи до розгляду у суд першої інстанції, скасуванні рішення повністю або частково та інших формах в межах процесуального законодавства конкретної гілки процесуального права (с. 66);

- визначені дисертантом елементи механізму адміністративно-правового забезпечення апеляційного провадження, серед яких: об'єкт адміністративно-правового забезпечення, суб'єкти адміністративно-правового забезпечення, нормативно-правовий фундамент, спеціально правовий інструментарій —

допустима та регульована нормами адміністративного права сукупність методів, засобів, заходів та способів, за допомогою якої суб'єкти адміністративно-правового забезпечення апеляційного провадження реалізують правовий вплив на суспільні відносини в сфері апеляційного провадження (с. 83-84);

- висновок здобувача про те, що предметом адміністративно-правового забезпечення апеляційного провадження в Україні виступають суспільні відносини, що виникають між органами державної влади, а також з приводу діяльності останніх щодо: утворення, ліквідації та реорганізації апеляційних судів; організації та упорядкування роботи апеляційних судів; призначення та звільнення з посади суддів апеляційних судів, їх підготовки та добору; забезпечення роботи органів судової адміністрації; взаємодії між суддями, судами апеляційної інстанції, іншими службовцями останніх та органами державної влади; попередження та припинення правопорушень, які створюють загрозу легальному стану діяльності апеляційних судів та службовців цієї інстанції; притягнення порушників до адміністративної відповідності, тощо (с. 89);

- встановлені дисертантом методи адміністративно-правового забезпечення апеляційного провадження, серед яких: метод адміністративного примусу, переконання, адміністративний (управлінський) (с. 110-111);

- виокремлені автором групи суб'єктів адміністративно-правового забезпечення апеляційного провадження, до яких віднесено: 1) Верховну Раду України, Президента України, Кабінет Міністрів України, Міністерство юстиції України; 2) Вищу раду правосуддя, Державну судову адміністрацію України, Вищу кваліфікаційну комісію суддів України та Національну школу суддів; 3) голів апеляційних судів, апарати судів та їх керівників, помічників суддів, бібліотеку суду та Службу судової охорони (с. 129);

- визначені здобувачем шляхи оптимізації організаційних засад апеляційного провадження, відповідно до яких: необхідно чітко розподілити повноваження суддів та органів судового управління щодо усіх питань,

пов'язаних із проведенням тих чи інших адміністративних заходів; система органів забезпечення апеляційного провадження та судоустрою потребує перероблення у напрямі уніфікації; слід утворити єдиний орган судового управління, на який буде покладено всі функції із адміністративного забезпечення апеляційного провадження та судоустрою цілком, який має бути частиною судової влади (с. 174-175).

У дисертації сформульовано й інші цікаві та корисні положення та висновки.

Однак, як і при дослідженні будь-якої складної і нової теоретичної проблеми, в зазначеному дисертаційному дослідженні міститься чимало спірних, неузгоджених і не зовсім обґрунтованих положень, які можуть стати підґрунтям наукової дискусії і напрямами подальшої розробки даної проблеми. Зокрема:

1. Запропонований здобувачем перелік загальних принципів адміністративно-правового забезпечення апеляційного провадження, до якого віднесено верховенство права, законність, повага та забезпечення прав і свобод людини, рівність перед законом, невідворотність відповідальності за правопорушення (с. 61), варто доповнити такими принципами, як визнання людини, її життя і здоров'я, честі й гідності, недоторканості і безпеки найвищою соціальною цінністю та презумпції невинуватості.

2. Потребує додаткового обґрунтування висновків здобувача щодо необхідності виокремлення в окрему групу правових засад апеляційного провадження міжнародних нормативно-правових актів (с. 68), оскільки відповідно до Конституції України міжнародні нормативно-правові акти, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, визнаються частиною національного законодавства.

3. Потребує уточнення запропонований дисертантом перелік форм адміністративно-правового забезпечення апеляційного провадження (с. 106-107), в якому замість правоустановчої форми доцільно застосовувати нормотворчу, а також доповнити його організаційними формами.

4. Досліджуючи у підрозділі 3.1. зарубіжний досвід правового забезпечення апеляційного провадження та можливості його використання в Україні (с. 133-148), здобувачем не надано чітких пропозицій щодо можливостей запровадження вказаного зарубіжного досвіду в Україні.

5. Потребує уточнення запропоноване здобувачем визначення організаційних засад апеляційного провадження, відповідно до якого останні являють собою систему регульованих правовими нормами основ побудови структури органів державної влади, на які законодавством покладено забезпечувальні функції щодо вказаного інституту та які визначають закономірності побудови відносин між цими органами (с. 165). Дане визначення є дещо звуженим та не враховує таких організаційних засад апеляційного провадження, як організація діяльності відповідних органів, управління ними, їх взаємодія між собою та контроль за їх роботою.

Висловлені зауваження носять характер побажань та не можуть суттєво вплинути на загальну високу наукову цінність рецензованої роботи та позитивну оцінку проведеного автором дослідження.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що вони можуть бути використані у: науково-дослідній роботі; правотворчості; навчальному процесі та практичній діяльності.

Основні положення дисертації відображені в авторефераті, публікаціях у наукових виданнях, а також оприлюднені на науково-практичних конференціях, що свідчить про ретельну роботу, проведена дисертантом в процесі наукового дослідження та його апробації.

Автореферат за змістом відповідає дисертаційній роботі, достатньою мірою відображає сутність і основні положення дисертації. Порущень щодо викладення матеріалу в дисертації та авторефераті не виявлено.

Вказане дозволяє зробити висновок, що дисертаційне дослідження «Адміністративно-правове забезпечення апеляційного провадження в Україні» є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання — удосконалення

адміністративно-правового забезпечення діяльності судів України з реалізації апеляційного провадження. Виходячи із зазначеного, слід вказати, що дисертаційне дослідження повністю відповідає науковій спеціальності 12.00.07 та Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р., а його автор — Гальонкін Сергій Анатолійович — заслуговує присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:
Начальник територіального управління
Державної судової адміністрації України
в Сумській області,
кандидат юридичних наук,
заслужений юрист України

В.О. Кібець